

A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
í t é l e t e

Az ügy száma: Pfv.III.20.184/2021/4.

A tanács tagjai: Dr. Döme Attila a tanács elnöke

Dr. Kiss Gabriella előadó bíró

Dr. Parlagi Mátyás bíró

A felperesek: I. rendű

II. rendű

III. rendű

IV. rendű

A felperesek képviselője:

ügyintéző: dr. Orosz Krisztina ügyvéd

Az alperes: alperes neve

Az alperes képviselője:

ügyintéző: dr. László György ügyvéd

A per tárgya: sérelemdíj megfizetése

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó felek: I-II. rendű felperesek

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

Fővárosi Ítéltábla 6.Pf.20.387/2020/4-I.

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Fővárosi Törvényszék 64.P.24.725/2017/45.

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet a felülvizsgálati kérelemmel támadott részében hatályában fenntartja.

Kötelezi az I. és II. rendű felpereseket, hogy 15 napon belül egyetemlegesen fizessenek meg az alperesnek 50.000,- (ötvenezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

Megállapítja, hogy 500.000,- (ötszázezer) forint le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket az állam visel.

Kötelezi a II. rendű felperest, hogy fizessen meg az államnak felhívásra 200.000,- (kettőszázezer) forint le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálati eljárás alapjául szolgáló tényállás

[1] Az I. rendű felperes 2015. április 2-án – 19 évesen – az alperes biztosítottja által vezetett személygépjármű utasaként sérült. A balesetben többszörös agyzúzódást, medencetörést és az V. csigolya törését szenvedte el. Baleseti eredetű egészségkárosodása 81 %, munkaképesség-csökkenése 100 %. Tetraplég állapotú, önálló életvitelre, folyamatos beszédre nem képes. Tudata az állapotát és annak a családra gyakorolt hatását átfogja.

[2] A bíróság a balesettel összefüggésben folyamatban volt büntetőeljárásban jogerős ítéletével az alperes biztosítottjának bűnösségét állapította meg maradandó fogyatékoságot és súlyos egészségromlást okozó közúti baleset gondatlan okozásának vétségében.

[3] A II. és III. rendű felperesek az I. és IV. rendű felperek szülei.

[4] A II. rendű felperesi apa korábban a családtól távol – esetenként több hónapos távollét mellett – vállalt munkát. A baleset óta a lakóhelyéhez közel dolgozik, azonban az azt követő egy évben nem tudott munkába állni. Jelenleg – ahogy korábban is – rá hárul a család megélhetésének biztosítása, emellett az I. rendű felperes mozdításában segítkezik. A baleset kapcsán kialakult, pszichiátriai szintet elérő pszichés zavara már nincs, pszichés elnehezülése az életminőségét enyhe mértékben befolyásolja. Még nem volt képes teljesen feldolgozni és elfogadni az I. rendű felperes balesetet követő egészségi állapotát.

[5] A III. rendű felperesi anya pszichés zavara kétszer olyan hosszú ideig állt fenn, mint a II. rendű felperes esetében, az számára jelenleg is enyhe, közepesen súlyos életminőség romlást okoz. Mindennapjait szinte teljes egészében az I. rendű felperessel való foglalkozás tölti ki. Munkaképességének megtartásához valamennyi erőtartálékának mobilizálására szüksége van.

[6] A IV. rendű felperes 10 évesen került a baleset miatt abba a helyzetbe, hogy életéből a korábban „pótanyai” szerepet betöltő testvére kiesett és a rehabilitáció ideje alatt szüleit huzamosabb időn át hétközben is nélkülöznie kellett. Fokozottan élte meg a szülői támogatottság hiányát, az érzelmi eltávolodást, a családon belüli izolációt.

[7] Az alperes részletekben 10 millió forintot fizetett az I. rendű felperesnek, amelyet a sérelemdíjra számoltak el.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

[8] Az I. rendű felperes keresetében az alperes által térített összesen felül 30 millió forint, a II. és III. rendű felperesek személyenként 8 millió forint, a IV. rendű felperes 4 millió forint sérelemdíj és járulékai megfizetésére kérte kötelezni az alperest. Indoklásukban életminőségük, pszichés állapotuk romlására utaltak, az I. rendű felperes esetében pedig súlyos egészségkárosodására és annak maradandó voltára.

[9] Az alperes a megfizetett 10 millió forintra tekintettel az I. rendű felperes keresetének elutasítását kérte. A II. és III. rendű felperesek esetében személyenként a 4 millió forintot, míg a IV. rendű felperes esetében a 2.500.000,- forintot meghaladó kereset elutasítását kérte. Álláspontja az volt, igényük eltúlzott, a megfizetett, illetőleg az ellenkérelemben megjelölt összegű sérelemdíjak számukra kellő kompenzációt jelentenek.

Az első- és másodfokú ítélet

[10] Az elsőfokú bíróság ítéletével az alperest az I. rendű felperesnek 20 millió forint, a II. és III. rendű felpereseknek személyenként 6 millió forint, a IV. rendű felperesnek pedig 3 millió forint sérelemdíj és késedelmi kamatai megfizetésére kötelezte.

[11] Határozatának indokolásában utalt az I. rendű felperes sérüléseire, maradandó egészségkárosodására, életvitelének gyökeres megváltozására és arra, hogy teljeskörű ápolásra, gondozásra szorul, melyet a III. rendű felperes végez. Mérlegelte a II-IV. rendű felperesek pszichés és életmódbeli változásait, életlehetőségeik beszűkülését. Megállapította, hogy az I. rendű felperesnek az emberi méltósághoz, a testi épséghez, egészséghez, a személyes szabadsághoz, a magánélethez, míg a II-IV. rendű felpereseknek az egészséges családban éléshez fűződő személyiségi joga sérült. Mindezek értékelésével határozta meg a sérelemdíjak mértékét.

[12] A másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletnek nem fellebbezett részét nem érintette, megfellebbezett rendelkezéseit részben megváltoztatta és az alperes marasztalásának tőkeösszegét az I. rendű felperes javára 25 millió forintra, a III. rendű felperes javára 8 millió forintra, a IV. rendű felperes javára pedig 4 millió forintra emelte fel, egyebekben az elsőfokú ítéletet helybenhagyta.

[13] Alaposnak találta azt a fellebbezési hivatkozást, hogy a sérelemdíjnak a kompenzáció mellett büntető funkciója is van, amelyre a bíróságnak a sérelemdíj mértékének meghatározása során figyelemmel kell lennie. Ezt, valamint a jogsértés súlyát, a sértettre gyakorolt hatásait értékelve sem látott lehetőséget a II. rendű felperes javára megállapított sérelemdíj felemelésére. Utalt arra, hogy a perben szerzett szakvélemény szerint a szülők ugyan még nem tudták teljesen feldolgozni és elfogadni gyermekük balesetet követő egészségi állapotát, védekező reakciójuk a gyógyulásába vetett hitben teljeseedik ki, a II. rendű felperes azonban pszichiátriai szintet elérő pszichés zavarban már nem szenved, pszichés elnehezülése életminőségét jelenleg enyhe mértékben befolyásolja. Ehhez mérten mérlegelte, hogy a III. rendű felperes pszichés zavara lényegesen hosszabb ideig állt fenn és jelenleg is súlyosabb életminőségromlást okoz, továbbá, hogy mindennapjait többségében a lányával való foglalkozás tölti ki. Esetében utalt arra is, hogy munkaképessége megtartottságához valamennyi tartalékának mozgósítására szüksége van. Mindezeket értékelve arra jutott, hogy indokolt a szülők közötti különbségtétel a sérelemdíjak tekintetében. Részletezte a IV. rendű felperes esetében figyelembe vett körülményeket is.

[14] Az elsőfokú ítéletnek az I. rendű felperest érintő jogsértések súlyát és hatását rögzítő megállapításaival egyetértett. Kiemelten vette figyelembe azonban, hogy fiatalon került

önellátásra képtelen, tetraplég állapotba, napjait az állapotfenntartó, illetve -javító kezelések teszik ki. Mérlegelte azt a tényt is, hogy a tudata az állapotát és annak a környezetére gyakorolt hatását átfogja. Erre tekintettel emelte fel az elsőfokú ítéletben meghatározott sérelemdíját 25 millió forintra az alperes által peren kívül megfizetett összegén felül. Megjegyezte, hogy az összeg meghatározásánál figyelemmel volt a balesetkori ár- és értékviszonyokra, valamint az ítélkezési gyakorlatra is. A felsorolt körülmények értékelésével az I., III., és IV. rendű felpereseket illető sérelemdíjak felemelését indokoltnak találta.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

[15] A jogerős ítélet ellen az I. és II. rendű felperesek terjesztettek elő felülvizsgálati kérelmet, amelyben azt a felülvizsgálati kérelemmel támadott részében kérték hatályon kívül helyezni és az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatásával az I. rendű felperesnek járó sérelemdíj összegét 30 millió forintra, míg a II. rendű felperesnek járó 8 millió forintra felemelni.

[16] A jogerős ítélet által megsértett jogszabályhelyként a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 2:52. § (3) bekezdését és a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 206. § (1), valamint (3) bekezdéseit jelölték meg.

[17] Érvesésük szerint a másodfokú bíróság az I. és II. rendű felperesek esetében a perbeli balesettel összefüggésben a sérelemdíjat nem az eset valamennyi körülményére figyelemmel állapította meg.

[18] Kérték mérlegelni, hogy az I. rendű felperes korábbi életét szinte teljes mértékben elvesztette, helyzetének javulására a kilátásai minimalizálódtak. Lényegesnek tartották, hogy a baleset idején 18 éves volt. Hangsúlyozták, maradandó fogyatékoságot szenvedett, és emiatt a hasonló korú egészséges emberek életét nem tudja élni, önálló életvitelre nem alkalmas, élete végéig gondozásra, segítségre szorul, munkát végezni, családot alapítani nem tud. Kérték tekintetbe venni, hogy nem képes a korosztályával együtt szórakozni, sportolni, kiegyensúlyozott élete megszűnt. Utaltak arra is, hogy idegenekkel érdemi kommunikációra nem képes, csak elemi igényeinek kielégítése érdekében jelez, beszélni nem tud. Úgy vélték az, hogy szellemileg tisztában van a helyzetével, inkább hátrány, mint előny, mert így érzékeli a körülötte zajló eseményeket és azt, hogy az állapotában érdemi javulás nem tapasztalható. Kifejtették, a személyiségi jogi védelem célja, hogy megóvja a személyiséget a képessége kibontakozásához vezető úton, biztosítsa ebbéli törekvései háborítatlanságát. Rámutattak, az I. rendű felperesnek a baleset következtében sérült a testi épséghez, egészséghez, emberi méltósághoz, munkához, önállósághoz, családalapításhoz, különéléshez és családi élethez való személyiségi joga. Mindezeket figyelembe véve 40 millió forint sérelemdíjat tartottak alkalmasnak arra, hogy olyan helyzetbe hozza, mintha a káresemény nem következett volna be, így – beszámítva az alperes által térített összeget – 30 millió forintra kérték felemelni a marasztalási összeget.

[19] A II. rendű felperesi igény kapcsán arra hivatkoztak, hogy a baleset folytán apaként idős korában nem támaszkodhat a lányára, élvezve unokáinak közelségét és legfontosabb feladatának az I. rendű felperes ápolását, ellátását kell tekintenie, mindennapjait ez és az ehhez szükséges anyagi eszközök előteremtése tölti ki. Hangsúlyozták, hogy élete valamennyi területe hátrányt szenved a baleset miatt: nem élheti meg szülői léte kiteljesedését, folyamatos időbeosztás és lelkiismeretfurdalás között él, saját életét gyakorlatilag feladta. Állították,

karrierlehetőségei beszűkültek, illetőleg megszűntek, mindezek pedig pszichés egészségkárosodását idézték elő. Kiemelték az orvosszakértői véleményből, hogy a történetekkel és következményeivel teljes mértékben szembenézni még nem képes, pszichés problémáit testi szomatikus reakciókban hajlamos megélni. Utaltak jelenlegi örömtelen állapotára és arra, hogy a balesetet követően közel 6 hónapig közepesen súlyos pszichés jellegű átmeneti zavara állhatott fenn. Fontos körülménynek tartották, hogy még nem sikerült lezárnia és elfogadnia gyermekének kialakult állapotát, bízik a javulásában. Mindezek alapján a II. rendű felperes részére a megítélt 6 millió forinton túl további 2 millió forint sérelemdíj megfizetését tartották indokoltnak. Érvelésük szerint a jogerős ítéletben hivatkozott azon körülmény, hogy a szülők között különböztetni szükséges, nem megalapozott.

[20] Úgy vélték, tévedett a másodfokú bíróság, amikor nem a súlyának megfelelően értékelte a baleset bekövetkezésének körülményeit és az alperesi biztosított magatartását. A gyorsajtást olyan mértékűnek tartották, amihez kapcsolódóan előtérbe kell kerülnön a sérelemdíj büntető funkciója.

[21] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelme – tartalmát tekintve – a jogerős ítélet felülvizsgálati kérelemmel támadott rendelkezéseinek hatályában fenntartására irányult.

[22] Arra hivatkozott, hogy már az elsőfokú bíróság is figyelemmel volt a sérelemdíj szankciós jellegére, ami abból látható, hogy a büntetőeljárást kellő részletességgel feltárta, a másodfokú bíróság pedig ezt külön is értékelte ítéletének [18] bekezdésében. Álláspontja szerint a döntés meghozatalakor az eset összes körülménye megfelelő módon értékelést nyert. Hangsúlyozta, hogy a másodfokú bíróság az I., III. és IV. rendű felperesek javára megállapított sérelemdíj összegét felemelte, ennek során figyelemmel volt a kár bekövetkeztekori ár- és értékviszonyokra. Egyetértett azzal, hogy a szülőket illető sérelemdíjak között különbséget kell tenni a bekövetkezett hátrányok eltérő voltára tekintettel, amelyeket a jogerős ítélet helyesen vett figyelembe és mérlegelt.

A Kúria döntése és jogi indokai

[23] A felülvizsgálati kérelem alaptalan.

[24] A Pp. 272. § (2) bekezdése és 275. § (2) bekezdése alapján a Kúria a jogerős határozatot a felülvizsgálati kérelemben megjelölt megsértett jogszabályhelyek, az előadott jogszabálysértés, valamint a kérelem jogi indokai által meghatározott keretek között vizsgálhatja felül.

[25] A felülvizsgálati kérelem hivatalbóli elutasításának egyes kérdéseiről szóló 1/2016. (II.15.) PK vélemény – fenti jogszabályhelyekkel összhangban álló – 3. pontja szerint a felülvizsgálati kérelem egymással szorosan összefüggő kötelező tartalmi kellékei a jogszabálysértés és a megsértett jogszabályhely megjelölése, valamint annak kifejtése, hogy a fél a határozat megváltoztatását milyen okból kívánja. Ezen együttes törvényi feltételeknek a fél akkor tesz eleget, ha egyrészt a megsértett jogszabályhelyet konkrétan megjelöli, másrészt a hivatkozott jogszabálysértést tartalmilag is körül írja, az arra vonatkozó jogi álláspontját kifejti, vagyis, ha a jogszabálysértésre vonatkozó indokait is ismerteti. A felülvizsgálati

kérelem központi eleme tehát a megsértett jogszabályhely megjelölése és az ehhez kapcsolódó jogszabálysértés körülírása, mert ezek határozzák meg a Kúria felülbírálati lehetőségének tartalmi és perjogi kereteit. Érdemben csak azok a hivatkozások vizsgálhatók, amelyek esetében a törvény által előírt tartalmi követelmények maradéktalanul teljesülnek. Ha a fél több jogszabálysértést állít, e követelményeknek mindegyik hivatkozása esetében meg kell felelnie [Kúria 1/2016. (II.15.) PK vélemény 3., 4. és 6. pontja].

[26] Mindezek alapján a Kúria a jogerős ítéletet csak a felülvizsgálati kérelem által kijelölt keretek között vizsgálhatta felül, érdemben pedig csak azokat a hivatkozásokat tehette a vizsgálata tárgyává, amelyek tartalmazták a megsértett jogszabályhely megjelölését és azzal szoros logikai kapcsolatban a jogszabálysértés körülírását is.

[27] A Pp. 270. § (2) bekezdése alapján ugyanakkor az is megállapítható, hogy a fél a jogerős ítélet felülvizsgálatát kérheti a Kúriától, azaz a felülvizsgálati kérelem érveit a jogerős ítélet jogi indokaival kell ütköztetni. Az elsőfokú ítélet ennek során csak annyiban kaphat szerepet, amennyiben a másodfokú ítélet utal annak helyes indokaira.

[28] Az I. és II. rendű felperesek felülvizsgálati kérelmükben utaltak a jogerős ítélet okszerűtlen mérlegelésére, megsértett eljárási jogszabályhelyként megjelölve a Pp. 206. § (1) és (3) bekezdéseit. Állították, hogy a jogszabályoknak nem megfelelő mérlegelés miatt a másodfokú bíróság döntése anyagi jogi rendelkezést, a Ptk. 2:52. § (3) bekezdését sérti. Érveiket azonban kizárólag a sérelemdíjak mértékének meghatározásánál figyelembe vett körülmények mérlegelési hiányosságai körében fejtették ki, amelynek eljárási szabályait a Pp. 206. § (3) bekezdése rendezi. Ebből következően a Kúria a tényállás megállapításához kapcsolódó mérlegelési szabálynak, a Pp. 206. § (1) bekezdésének a megsértését – adekvát szöveges indokolás hiányában – nem vizsgálhatta.

[29] A sérelemdíj összegét bizonyítás útján pontosan nem lehet meghatározni, azt az anyagi jogszabály a bíróság feladatává teszi, aminek során a Pp. 206. § (3) bekezdését kell alkalmaznia. Ez a jogszabályhely a bíróság szabad belátás szerinti döntését szabályozza. A szabad belátás szerinti döntés nem lehet önkényes, meg kell felelnie a logikus gondolkodás követelményeinek. A sérelemdíj összegét meghatározó jogerős ítélet akkor sérti a Pp. 206. § (3) bekezdését, ha nem mérlegeli a per összes releváns körülményét, vagy mérlegelése nem felel meg a logika követelményeinek. Önmagában nem támadható a sérelemdíj összege, ha a mérlegelés nem okszerűtlen és nem ellentétes a logika szabályaival (hasonlóan: Kúria Pfv.IV.21.993/2018/7., Pfv.IV.20.581/2019/5.). A sérelemdíj összegének felülmérlegeléssel történő módosítására – a felülvizsgálat rendkívüli perorvoslati jellege miatt – csak a mérlegelés körében irányadó körülmények jogszabálysértést megvalósító okszerűtlen értékelése ad alapot (Kúria Gfv.VII.30.284/2020/3.), a felülmérlegelés lehetősége tehát korlátozott. A Pp. 206. § (3) bekezdésének adott ügyben való alkalmazását alapvetően behatárolja a jogvita elbírálására irányadó anyagi jogi norma, jelen esetben a Ptk. 2:52. § (3) bekezdése.

[30] E rendelkezés értelmében a sérelemdíj mértékét a bíróság az eset körülményeire – különösen a jogsértés súlyára, ismétlődő jellegére, a felróhatóság mértékére, a jogsértésnek a sértettre és környezetre gyakorolt hatására – tekintettel, egy összegben határozza meg. Alapvetően e példálózó jelleggel felsorolt lényegi szempontok vizsgálatával lehet elvégezni a

feltárt körülmények helyes mérlegelését a sérelemdíj kellően megalapozott meghatározásához. Ezeknek a tényállás függvényében kellő súlyú értékelése jelent garanciát arra, hogy a sérelemdíj betöltse kettős funkcióját: egyfelől kompenzációt nyújtson a sértett fél számára immateriális sérelmeit illetően, másfelől – mintegy magánjogi büntetésként – visszatartó hatást fejtson ki, elősegítse a hasonló jogsértések megelőzését. Elsődleges cél azonban a nemvagyoni sérelmek kiegyenlítése.

[31] A jogerős ítéletnek az I. és II. rendű felperesek sérelemdíjának mértékére vonatkozó mérlegelése teljeskörű, a per összes, a jogvita eldöntése szempontjából lényeges körülmény értékelésén alapul, azokat helyes súlyozással veti egybe és nem tartalmaz logikai ellentmondást sem, következésképpen okszerűtlennek nem tekinthető. A másodfokú bíróság figyelembe vette a károkozó magatartás jellegét, annak az I. és II. rendű felperesekre – az életvitelükre, testi és lelki egészségükre, jövőbeli kilátásaikra – gyakorolt hatásait, ezen felül értékelte a károkozó magatartás jellegét, felróhatóságát is.

[32] Az I. rendű felperesnek járó sérelemdíj mértékének meghatározásánál lényeges, hogy a jogerős ítélet egyetértett az elsőfokú ítélet megállapításaival a jogsértés súlyát és hatását illetően is, aminek szempontjait helyesen tartalmazza az elsőfokú ítélet 6. oldal 4. bekezdése: figyelembe vette a sérelmet szenvedett fél baleset bekövetkeztekori életkorát, életminőségének, életlehetőségeinek negatív irányú jelentős, egész életére kiható változásait, azokat részletezte. Ezeket a jogerős ítélet további, az értékelés körébe vont körülményekkel egészítette ki, helytállóan emelve ki a lényegi körülményeket, mindazokat, amelyek miatt az elsőfokú bíróság által meghatározott marasztalási összeget felemelte. Mindezekon túl – a bírói gyakorlatnak megfelelően – a mérlegelés körébe vonta a balesetkori ár- és értékviszonyokat, valamint a bíróságok kialakult gyakorlatát.

[33] Ugyancsak helyesen végezte el a mérlegelést a II. rendű felperes sérelemdíjának meghatározásánál, helytállóan hasonlította össze a káresemény rá gyakorolt hatásait a balesetben sérült gyermek másik szülőjének a helyzetével, állapotával, amelyből alappal vonta le azt a következtetést, hogy a nekik járó sérelemdíjban különbséget kell tenni, mivel a III. rendű felperest ért immateriális hátrányok lényegesen súlyosabbak. Ilyen különbség mutatkozik pszichés állapotukban, életminőségük romlásának fokában, munkaképességükben. Az így elvégzett mérlegeléssel a Kúria egyetért.

[34] Mindezek alapján megállapítható, hogy a jogerős ítélet szabad belátás szerinti döntése, ennek körében a releváns körülmények mérlegelése helyes, nem okszerűtlen és a logika szabályaival sem ellentétes, ezért felülmérlegelésnek nincs helye.

[35] Tekintettel arra, hogy a jogerős ítélet nem sérti a felülvizsgálati kérelemben megjelölt jogszabályokat, azt a Kúria a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján – a felülvizsgálati kérelemmel támadott részében – hatályában fenntartotta.

Záró rész

[36] Az I. és II. rendű felperesek felülvizsgálati kérelme nem vezetett eredményre, ezért a Pp. 270. § (1) bekezdése folytán alkalmazandó Pp. 78. § (1) bekezdése alapján kötelezte őket

a Kúria az alperes felülvizsgálati eljárásban felmerült költségének a megfizetésére. Mértékének meghatározása során figyelemmel volt az ügy tárgyaláson kívüli elbírálására, a felülvizsgálati ellenkérelem terjedelmére és munkaigényességére. Ezek alapján – alapulvéve a felülvizsgálati értéket – határozta meg az I. és II. rendű felperesek által az alperesnek fizetendő felülvizsgálati eljárási költséget [32/2003. (VIII.22.) IM rendelet].

[37] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet tárgyaláson kívül bírálta el a Pp. 274. § (1) bekezdésének alkalmazásával.

[38] Az ítélet ellen a Pp. 271. § (1) bekezdés *e)* pontja értelmében nincs helye felülvizsgálatnak.

Budapest, 2021. július 6.